

Vanaisa päevik

Tsaari soldati mälestusi

JULIUS EINTREI

Mälestused on kirjutatud pruuni tindiga laulik-kladesse. Alguses on paar vene- ja eestikeelset laulu – ühe laulu all daatum "1905 märtsil 23". Mälestuste teksti eelse lehe pöördel on kirjutis: "Selle raamatu ma sain Anton Perkmanni käest kui tema sõtta läks. Se sõtta minek oli 8-mal Aprillil 1905. Krasnikus Pohlamaal." Teksti on 27 nummerdatud leheküljel. Järgnevad nummerdatud laulude tekstid, nr 5. lõpus "1905 asta 30 tetseember".

Siin järel tulewas juttus tahan ma nattukene oma elust kujutada, et teda edaspidi võiks lugeda anda oma lastele.

Kui ma armasal kodu-maal, oma isa ja ema hoole all olin meheks üles kaswanud, ja ma oma kõige rõõmsama elu weere tundsin käes olevat, õnne ja rõõmu maitsta. Aga see ei sündinud mitte nenda kui ma mõtlesin, vaid Wägewam wõim muutis seda ja mind sai kroonu teenistusse kutsutud.

Kui ma 15-mal Oktobril 1904. Rakwere linna ilmusin, liisku wõtma, siis wärisen küll mu süda selle mõtte juures: Kronut teenida, aga miskit teha ei wõinud, Waid kui ma kae numbri järele wälja sirutasin, ära tõmbamiseks putus mulle see num-

mer, mis kõik mu noore hea äwitas, se oli N. 117. Ja siis kui ma weel ennast olin alasti tohtri herrade ees näidanud, leiti mind kõlblik olevat, ja pandi paigale. Selle peale wannutati mind ära, ja ma tulin kodu, kus ma 18-e Novembri ni pidin olema ja weel wiimased päewad oma kasuks pruukima, et veel armsadega wiimast rõõmu maitseada.

Kui ma siis 18-l Nowembril oma kaaswendadega jälle Rakwere tulin, teadati mulle Woinski /Воинский начальник/ poolt et ma jään Rakwere, seda kuuldes olin ma wäga rõõmus, sest siis oleksin ma olnd kui kodus, aga kahjuks ei läind see lootus täide, sinna teenima jääda.

Ehk ma küll igate pidi oma oleku poolt oleks kõlbanud, aga üks asi weel oli: Ma ei maksnud Woinskile /sest tema wõttis igauhe käest raha ja kes tale rohkem maksis seda ta oma juure teenima ka jättis, et ma aga seda ei teind, siis jättis ta mind kõigist järele, ei saatnud ka mind esite kuhugi/. Juba korra pidi saatma Warchawi garde wäge, aga jättis ka sealt maha, ja saatis mind hoopis kodu niikauaks kuni ta mulle kohta kuulab.

Siis jätsin oma kaaswendadega weel Jumalaga, /Kes juba oma kohale läksid/ ja tulin kodu, Selle wahe sees käisin weel paar korda Rakweres, ei saanud aga midagi teada, waid jöin oma näu täis, Rakwere trahteris, ja tulin jälle kodu,

Kus ma juba arvasin, et mulle Weneriigis kohta ei leitagi, waid peab wõõra riiki minema. Ja selle segase ajaga kulus aeg kuni 20-ma Nowembrini. Kui ma aga siis jälle Rakwere läksin, ilma et oleksin oma wanematega täiesti Jumalagagi jätnud, ei olnud asi enam nii kui enne, et kohta teada ei olnud, waid tema oli leitud, ja see oli Krasniku linn Pohlamaal, kuhu ma kohe 20-al Now. kell 6 õhtu pidin sõitma hakkama. Seal määrati weel mulle kolm kaaswenda juure, wõtsime kastid, ja istusime Rakwere waksalis raudruuna tõlda, ja hakkasime minema, /kuna mull enam mitte üht sõpra saatmas polnud, waid olin üsna üksi/.

Ja kui me juba natukene aega olime sõitnud, jõudsim Tappa jaama, kus 3 tundi seisime, ja jälle edasi, kuna ööse kell 2 uhke Tartu linna waksalis peatasime, /Sellepärast seisime igas linnas, et meie igas Sporna punktis sees pidime käima kus meile süia anti/ ja me ühte kasarmu kortlise jäime. See oli just lauba öö, kui sinna saime, ja siis wõisime linna Püha-päewal läbi käia /sest et selle päewa seal seisime/. Jah tore linn on see Ema jõe linn küll, sest kenad lossid ja pargid mida ma silmatsesin suure himuga. Ka sai seal trahteris õlut joodud ja ka mõne neiuga amiseritud, mis wäga lõbus oli.

Ning esmaspäewa hommikul wõtsime woorimehe, ja lasime waksali, läksime waguni, ja jälle edasi kuni Walka linna jõudsim. /Mull oli juba siis seltsimehi 9 tükki sest Tartus saime nendega kokku, kes ka Pohlamaale teenistuse sõitsid/. Walgas peeti parajaste laata, ning siis läksime ka seda waatama, kus aga juba niisugust keelt räägiti, et õiete arugi ei saanud Lätti ja juudi segu. Ja et parajaste wihma sadas siis oli ka linna uulitsad nii mudased et üsna kole välja näitas. Iseäranis oli palju Mustlasi, kes wäga naeru tegiwad oma hobuse wahetamisega.

Ka sain seal weel Korstna Jakobiga kokku sporna punktis, sest tema tuli Nowgorodi linna ospidalist, kuhu teda saadeti kui tema suwel pidi sõtta minema, aga et aigest jäi.

Saime seal päewa olnud, muudkui jälle waguni ja edasi.

Öösise sõitmise järele jõudsim Rija linna. Seal waksalist möda uulitsad woorimehega

sõites äratas tema juba oma toredusega tähelepanemist, aga kahjuks ei saanud me teda rohkem wadata, sest et meid sporna punktist ära ei lastud, kartsid wist et ära põgeneme, aga seal ka just wiga polnud, sest seal oli oma puhfet, kust kõiki wõis saada, õlut, ja wiina nii et millestgi puudu polnud.

Aga saime selle päewa seal olnud sõitsime jälle ära, kuna /Двинскъ/Dwinski linna saime. Waksali jõudes, mõtlesin ma et see ikka üsna tore linna on, /sest waksal oli tore/ aga linna sisse sõites, oli näha seal niisugust roppust, et üsna kole oli uulitsal käia sest kõik surnud loomade raisad wedelesiwad uulitsal, ja mõnes kohas oli ka wettgi, et oleks wõind laewaga sõita lõbuga. Seal linnas elasidgi puhas juudid. Kui me seal siis oma kõhud täis olime sõõnd akkasime jälle reisima edasi ja kui waksali saime oli üsna hea meel, et sealt ära peasesime ja jälle nattukese aja pärast olime Wilnas. Noh selles linnas oli juba lugu teisem, seal oli juba puhtam kõik ka majad toredad, aga nii kui meil seal wäga wähe aega oli olla, ja pealegi oli juba Eesti keel seal lõppend ei kuulnud seda enam seal, waid suurem jagu juba Pohla keelt, ka Juudi ja Wene keelt, siis waatsime aga korra ümber, ja jälle edasi, kuni Grodno linna jõudsim. Ka see oli jälle tore linn, kus me woorimehega sõitsime, ja ka mõnes õlle poodis õlut jõime, ka nägin ma seal juba 6 kordse maja ja kõik olid majad toredaste wälja nikkerdud. Et seal enam ema keelt kuulda ei olnud, siis ei passind ka seal toreduses midagi, waid sõitsime jälle edasi ja jõudsim Belastokki. Noh seal ei old just kiita ega laita iseäranis oli seal tore sõjawäe paraadi waadata, kus musikandid mängisid, ka käis seal kenast raudtee, maa sisse rajatud ja silla pealt oli siis tore waadata, aga et ka seal wähe aega oli olla, siis wõtsime aga naps wiina suhu ja katsusime et waksali saime, kust jälle edasi sõitsime kuni Brest-Littowski, kusjälle kange Judi hais wastu lehkas, aga siiski oli seal ka ilusad kohti ja ka oli seal tore wene kirik kus magi waatamas käisin, ka sai seal nalja rõõmu rohkem kui teistes linnades näha.

Kui me seal ka jälle selle päewa saime olnud, pandi seal kroonu poolt meie kastid esiteks ühe Pohlaka pitka wankri, kes meid pidi

waksali tooma, aga et ta kes teab mill põhjusel rohkem ei tulnd, kui pool wersta, ja sellegi eest sai ta ju kasti pealt 5 kopka, siis wõtsin kasti, kutsusin woorimehe ja kihutasin waksali, ja katsusin et tulema saime, ja nii ka oligi. Sest mõne tunni sõidu järele olime juba uhke Ljublini waksali ees, kus weel wiimast kord raudteed waatsime, ja sellega oli meie raud teel sõit lõppnud

Seal panime siis kastid woorimehe troska, ise otsa ja sõitsime wiimse sporna punkti. Ljuublini linn on ka isegi üsna tore linn. Nii et lusti pärast wõib temas ulkuda. Ka oli seal juba palju niisugusid neiusid näha, kes iga noormehe käst tema raha püüdvad ära röövida. Aga et ma just seda liiga teha ei lasknud, siis ei olnd ka sellegi poolest wiga.

Ka oli iseäranis kentsakas waadata Juudi härrasi, keda ka soldatiks oli wõetud, aga et neid kardetakse et nad ära põgenewad, siis hoiti neid seal kinni nagu wangisi, kuna meie Eestlased aga wabad olime. Kui poolteist päewa Ljuublinis saime olnud, hakkasime Krasniku tulema, aga et sinna enam raudtee ei käi, siis sai kastid Pohlaka wankri pandud, ja ise jalgsi kõrvas, paatsi(?) aga peale. Seda teed on 45 wersta ja seda teed saab igal suwel ükskord käia. See on manewri ajal. Ka tuli meiega üks wang seltsis Krasniku ja 4 kandwoid Ljublinist. See tee oli tulla väga õige nagu raudtee ja käis ühest mäest alla teisest üles. Ja sellega olime meie siis juba Pohla maal, ja ulkusime Pohla põldude ja heinamaade wahel. Ka oli seal tee ääres üks õlle pood 12 wersta tulla, kus natuke õlut jõime, ja ööseks jõudsim ühte kohta nimega Mersewitsa, seal oli üks maja kuhu wang sisse pandi, see oli kroonu jagu, ja meie ka magasime seal. Aga et seal Wiina ja õlle pood oli, läksime sinna ja jõime seal peaaegu winti. Ka oli seal ühes majas õige toredad tüdrukud näha, mida heameelega oleks katsuda tahtnud, aga et seal juba üks herra moodi mees sees oli, ei julgend meie sisse minna, waid watsime läbi akna ja läksime wiimaks oma kambri kus üks pois suupilliwvõttis ja mängis, nõnda et kondwoidgi tantsisid. Hommikul käisime ühes poes ja jõime sooja piima ja sõime saija. Siis ladusime pakkid Pohlaka wankri ja jälle edasi, ilm oli

ilus, soe ja kõik olime pintsakitega, sest paltud said Ljuublinis ära müüdnud, ma sain oma tõlk paltu eest 2 ja pool rubla. sest Krasnikuse ei tahand wiia, sest seal weikses linnas ei sa tast midagi. Edasi tulles juhtusime ühte kohta nimega Wirkalaas, seal oli jällegi õllepood ja themaja, Iseäranis oli lõbus themajas sest seal oli 4 väga toredad Pohla neiud, kes meile väga heameelega thed tõid, ka paberossa ja kalja ja ka mõni hea sõna pealegi. Kui seal juba imu otsas oli läksime õlle poodi, hakkasime õlut jooma, ja wiimaks laulsime weel ühe isamaa laulu. Selle wiivatamisega jäime siis oma toojatest maha, ja tulime üsna üksi, seal olid suured metsad tee ääres, kuhu hea oleks olnd põgenema panna, juba oli korra see mõtte, aga jätsime selle, sest kuhu sa ikka peased, Kui siis ikka nõnda lauldes ja juttu puhudes edasi tulime, jõudsim häkkitselt metsast välja, ja nägime eneste ees üht linna, ja see oligi se kuulus Krasnik. Siis saadeti meid ühe suure maja juure, kus meid imestusega waadati ja wiimaks kästi kastid võtta ja minna 14-ma roo kasarmu öömajale, sest see rood oli karaulis, ja homikul viidi meid jälle sinna maja juure, ja seati ritta, siis sain ma vast teada, et see Karauli maja oli kus soldatid koos käivad kes karaulis on, Kui me seal natuke aega olime seisnud, tuli üks vana halli vatti mees ja vaatas meid esiteks üle peast jalatallani ja siis märkis igäühele numbrid rinda tähenduseks kuhu roodu igäüks pidi saama, seal said minu seltismehed mitme roodu kuna mind esimese roodu määrati. ja selles pean ma nüüd neli aastat teenima.

Ma läksin kohe 14-ma roodu võtsin kasti ja läksin sinna, kus ma omaks rõõmuks palju teisi Eesti possisi ees leidsin vanu ja noori. Kes mind esiteks uudisimuga vaatasid, kui võõramaa looma. ka olin ma isegi veel nii arglik ja veel võõrastasin.

Kui ma seal siis ühe päeva juba olin olnd, tuli see felt febel kutsus oma ette, vaatas mind ja wiimaks võttis ühe vana sodati seljast ühe üsna räbala mundri, ja laskis mind selga pan-na, et ma siis sellega pean niikaua läbi saama kuni mu teenistus kestab. Aga seda mundrid selga pannes mõtlesin ma küll, et kui halvalt suur Vene Keiser oma soldatisi kattab aga mis

teha, ka käskis mind üks vana soldat nimega Öpik seda mundrit üsna puruks kiskuda, aga ma jätsin selle tegemata, mütsi sain ma kaudis uue, mida ma aga siiski pidin parandama sest selle sirm oli ees kui mõni suure katuse räästas. Ja lasin veikema sirmi panna. Kui ma oma mundrid juba paar päeva kandnud olin, võtsin nõuks ma teda kudagi ära vahetada, aga mida mull ka oma koolmestri ja poole toobi viina abiga korda läks, ja see roo aidamees või kappapois vahetas, aga ei annud mulle sägi paremat, ütles et ei tohtivat mulle anda, sest ma ei oska veel mundert kanda, aga sineli sain siis uue. Seda ka esite selga pannes oli ta nii veider, et tahtis käed otsast ära kiskuda, aga viimaks harjusin ära. Ka hakkati siis mind mitmesugustele viguritele õppetama, mida aga ei tahtnud korda minna, sest ma olin maalt tulnud natukene lollakas. Ka ei teadnud ma veel seda et seal enam igal ajal oma voliga kuhugi ei või minna vaid ma läksin ühel õhtul oma koolmeistriga, ja veel ühe teise noore soldatiga nimega Laili/ või kontsukaupmees/ seda uhket linna vaatama, ja siis läksime ka esmalt selle elu tilka mekkima ühte õlle poodi. Aga nüüd et se Laili iga tund ootis kodu minekut teenistusest/ Mida tal ka viimaks ommetegi korda läks/ ja et tal üsna uus munder oli, siis tuli mull see mõtte, oma omad temaga ümber vahetada ja lubasin tosin õlut peale panna. Ning varsti oli kaup valmis, minul uus munder selgas ja Laili aga tassis õlut ära, ning jõime mundri liiku. Viimaks kui juba küll olime saanud, tulime kasarmu.

Noh aga siiski ei jäänud see munder mulle vaid puss/?/ vahetas selle jälle ära, ikka minu õigus ei ole uut kanda, ja niimoodi läks minu raha vett vedama. Ka ei saanud ma kohe oma le päris asetki vaid magasin paari kappi peal. üks Efreitor andis oma sineli peale. Ja et mul üks kast oli, siis ossin Muusikandi kamandust omale kasti, kuhu ma oma musta pesu sisse mahutasin. Siis anti mulle ka mõne päeva perast kott ja asutati nari peale teiste juure magama. Ka määrati mind esimese vodu. Vodu, noh sellest vist küll esiteks iga inime aru ei saa kes põle kroonut teenind. Ma räägin natukene sellest: Majad, kus sõjavägi elab, on suured ja pitkad. Need jautakse 4-ja jause,

või kambriks, kus ühest teise ukseid viivad, ja nende sees on siis kolm või neli rida asemeid, magamise tarvis, ja kõik seinad on piltidega ära ilustatud. Ja niiviisi saavad siis ka mehed ära jautud nelja jagu ja siis ma sain esimese jagu. Kui ma siis oma riided olin kätte saand ja kõigile nime lappid sisse õmblend siis akkati mule igal päeval utsenjad õppetama, esiteks ümber keerama, ja pead ja keha väänitama ka saab käsidega vigurdatud kõigi moodi, küll hüppatud ja karatud, ehk õigem üttelda, nii saab tehtud kui mõne tsirkkuses. Ka peab peast kõik A, Bed teadma. nii et eksitust ei tule. Kui me siis olime nõnda mõni nädal ennast harjutanud anti meile siis ka need kõide tarvilikumad riistad. Püssid kätte ka kästi neid veel palvega vastu võtta, et temaga siis igal pol võiks vaenlase vastu astuda. Iseäranis on temaga veider utsenjad teha, mida kirjutada ei oskagi vaid peab kohe tegema. Ka saab siin käidud pahodis või marsimise käigus, sellepärast et jalad kangeks ei jää, ja niisugused käigud korduvad iga kuus talve ajal.

Kui siin siis esimesed Jõulud kätte tulid, ei olnd siis muidugi nii kui kodumaal vorsti rõngad laual, vaid kapsa supp ja leib ja lusika täis pudru oli Jõulu toit. ka saime kroonu poolt naps viina, ja kolme kopkase saia. Ja nõnda lähvad päevad ikka edasi oma viguretega kuni lõpuni.

Ka juhtus meil talvel seal üks tulekahju, kus üks Pohlaka sara põlema pandi, et seal lähedal kaks hoora kortlis olid, siis taheti vist neile küll kahju teha aga saatus pööris nende poole ja küün läks põlema kus ka Hobusei ja loomi põles ja meie vanad soldatid käisid kustutamas tulekahju.

Kui meie siis ikka päevast päeva oma vigurisi edasi tegime. Oli vahest nii meel tuskane, ja siis sai linnast naps viina toodud ja jookud et jälle süda rõmsaks läks, ka oli seal ligidal üks Juut, kelle juures käisime kohvi joomas, aga et tema oma kohvi valmistamisega liig ropp oli jätsime seal käimise maha.

Ja üleüldse on see rahvasugu kõik ropp oma asjaga, sest nende linn see haiseb kui mõni solgi kast. Ka on siin need rahvasgi vaga hõelad soldatite peale, Kord trehvas mull ka, et ma tahtsin Pohla neiud teretada, aga tema

lubas mulle istsestsõtsset pomordu, et katsu aga olla rahul ja ära puudu kedagi kui sull ka õige valu peaks olima. Kui meie kõik siis üheskoos seda kurba ja ühtlasi ka rõõmulist elu edasi ajasime, hakkas ükskord juttud käima et meie sõtta peame minema, ja kõik ajalehedgi juba kirjutasid, aga siiski ei petnud meid see jutt vaid äkkitselt 4-mal Aprillil kutsus Polkovnik vanad teenijad oma juure ja teatas et tema Kõigekõrgema käsu peale saadab 35 meest igast roost sõtta, ja siis kes soovib võib vabatahtlikult minna, noh seal tahtsid siis kõik mina, aga et nii palju tarvis põld, siis jäid muist maha. Siis akkas üks valmistamine selle vastu. Neile anti igale ühele pealaest jala-tallani uued kõik riided ja märgid mis iganes aga on, ja siis 8-mal Aprillil panid nad kõik see värk oma ümber, ja ilmusid platsile /Jah see soldati kraam on küll suur ja ränk, sest kui ta selle omale ümber ajab. On ta nii kui koormakandja eesel, et koomel kahe küüru-ga, aga tassi edasi.

Kui nad siis oma tähendatud tunnil platsil olid, õnnistati neid ja anti neile igaleühele üks kuhu kaela, ja siis läksid suure muusika saatel minema, kus neid, veel hulk Juudi naesi ja mehi saatis, ka oleksin minagi kaasa läinud seekord, aga mind ei lastud sest ma olin van-nutamata vaid pidin kurva melega maha jää-ma. Kui nemad siis juba said ära läinud, van-nutati ka meid kohe ära II-mal aprillis ja pan-di kõik see suur teenistus meie kaela. Ka tõesti karauli teenistus on üks kõige rangematest selles elus sest siis võib väga kergeste juhtuda et langed kohe ka sumagi trahvi alla.

Ja nüüd kas saadetakse raha kasti, püssi-rohu keldri või polgu aida juure, igal pool pead karvapealsusega olema. Ka läksid esimesed Lihavõtte pühad Pohla maal kaunis heaste mööda. Kroonu poolt oli saia, ja vasika liha praadi, et söö laia, ka sööma alla naps viina, ja kaks muna, ja üks klaas õlut. etga et siin õlut kaunis odav on siis ostsime omale ise 6 kop. toop. Ka oli kasarm nii kui Eestimaal Jõulu ajal, sest see oli venelaste meelest õige tore. Aga üheskokku võtta, kõik need söögid, joogid, ja ka see kasarm siis kõik see pühade ehitus. Ja need ei ole mitte veerandidgi Eesti-maa pühade vastu. Aga et nüüd need teenijad

soldatid meilt ära läksid 500 meest siis tulid nende asemele jälle vanad pileti mehed vene-maa nurkadest kokku aetud. Need pidid siis noorte aset täitma. Üsna kahjuks on näha, vanad mehed ja mitme lapse isad aga nüüd jookse ja tee segamini noordega ühes et nahk vahus ja see on kõik selle sõja pärast, mis Vene riiki murrab. Ja siis niimoodi läksid päevad üks teise järele mööda, kuni esimene kevade pohle-maal kätte tuli. Esimene Mai, siis olid kõik need võõramaa puud lehes ja lilled õitse-sid, ja loodus tundis kõik rõõmu, aga ühe Ees-ti-maa poja süda ei tundnud mitte rõõmu.vaid läks päev päevalt ikka kurvemaks. Mida roh-kem loodus ilusamaks läks /See oli selle kirja kirjutaja/ ja kõik selle pärast et ta vang on võõ-ral maal. Sest see Vene riigi teenistus põle ju muud kui vangi elu. Vangil on veel sellest, ta ei tee tööd, aga vene soldat peab iga päev veel looma eest tööd tegema vee ja leivaga sest muud sööki põle ju muud kui vangi elu. Van-gil on veel sellest, ta ei tee tööd, aga vene sol-dat peab iga päev veel looma eest tööd tege-ma vee ja leivaga sest muud sööki põle.

Aga nii kui igal pool riigis suvel laagris oldakse, nii siis ka siin saab kasarmust ära mindud kolmeks kuuks. Aga mitte palatite alla, vaid Pohlakate ladudese värske luhvit ja merevette, Pohlakatte looma sõnnikuga sega-miste nagu mere mees kunagi.

Ning see sünnib iga aasta 6-mal Mail, iga voo jauks on laddu kus sees ollakse. Minul juhtus selle poolt esiteks õnnetus, sest et mull silmad aiged olid, siis pandi mind era ladu kus 4-ja roo pimedad sees olid /See tegi mull natu-ke palju pahameelt et mind siin pimedaks tun-nistati, kuna mull kodumaal väga head silmad olid, ma nägin öösel kui päeval, kus tüdrukud külas olid ja kõik nende teud, aga siin ei näe mine tea kroonu asja.

See Rjääseski polk seisab kahes linnas muist Kraasnikus muist Janowis. Aga suvel laagri ajal on nad kõik Krasnikus koos tehakse terve polguga utsenjat, ja nad tulevad ka iga aasta I, 2-sel Mail siia. Neid võeti suure laulu-ga vastu ja peeti paraadi nende auks. Paraad, ma räägin sellest. See on et soldatid kogutak-se platsile kokku ja seal nad võtavad "na ka-raul" ja karjuvad "hurrah" nii et kõri kibe, ja

viinaks marssivad "simulari/?/ marssi", Keisri auuks, ja see oli ka meil 8-mal Mail.

Aga nüüd saime ükskord nii sugust käsku kuulda, mis juba üsna iseäralik oli. Nimelt Meie peame sõtta minema. 550 meest, kõik noored soldatid ja selleks sai meid tohtri juure vaatusele viidud. Tohter valitses terved ära ja nende hulgas olen ka mina.

Kiri minu elust ja sõja väljal olemisest
1914 ja 1915 astal kiriudas sel
9 vepuaril

Neli kuud elasin riia lina joesus usvingsi krebastis ja seal oli veigene alev sele nimi oli poltesu seal oli hea elu olu siis arvadi meid sealt sõia väliale 22 novembril siis ei olnud enam nali ühtigi sis pani mõtlema siis sõitsime seald ära lätsime seele kohaga jumalaga vaksali oli inimesi satmas ja sovisid iat õne mina siis läksime Warsawi ja seld arvati kohe sõia lini piale seald sõitsime jäle rauteaga sugsohwi lina selt tulime maha sis iuba suretüki paugud kulusid sina siis pani mõtlema et nüid on surm ligi. Seal läksime ära ühte pohla külase see oli pühabane päev sela olime sele päeva paegal ja ööse lägsime seald ära ja kangeste vihma sadas ja oli mutane omikuks saime sina sõia lini ligitale see oli sis esimene tesember sält läksime omiku lini peale sis oli päris irm nahas ei tea kas õhtud san näha seal olime sis kaks päeva sis tuli klavnisid tabist tilohvan et tagnetas see oli kolmas tetsemper siis taganesime küme virsta tagasi subsuri jõe äre ja seal seisab praegud see sõta skaslased on teinepool jõge ja meie teinebol jõge siis seal olime kaks küment kolm päeva paegal seal ei teinud sakslased liga palju oma jõulu lauba tigusi meie (?) peale meie lõime nemat tagasi seal olime akabites sees ööt kui süa saime üks kord päevas öse pimedas sest päeval ei võinud välia mina kravisd seal oli pohla küla ligi pohlakat olivad sealt kõig ara sealt kaisime ketmas pohla toos kartulid votsime kuhiasd mis olit pohlagat sina iätnud sola ei olnud meil sõime magetaid karutlid 22 tetsempril tuisgas nii et ei võinud siilmi lahti teha 23 tetsembril tuli teine pog ja vahetas

sealt meid ära siis läksime puhkusele kui 4 januarini läksime jäle tagasi lini peale kogusele aia satas vihma sis läksime jäle öse osa valitus kül oli ta sis tüma ja mudane et see irmus et ei tahtnud läbi sada põlvest satig sai oltud tüüma muda sees seal lini peal olime neli päeva sis tuli jäle teine polg ja vahetas meid seald ära siis läksime jäle puhkusele neljaks päevaks see oli 13 januaril läksime jäle tagasi sina lini peale omugu agasime minema jäle tagasi teist polgu ära vahedama lini peald kel 11 teist päeval läksime sakslastele peale kui tõmbasid maha meie mehi mis irmus sis sain mina avatud pahemast käesd sarab neli kild vis käe muskli liha puruks ja öla otsast tuli välja see oli kell 2 päeval siis olin mina sela kraavis nii kaua kui pimedani siis akasin tagasi mine sina oma haava sidumise kohta seal leigati kõig minu riided puruks muidu ei saanud siduda seal siuti minu haav kini ja sealt istusime hobuste peale ja viidi vaksali veri ei jäänud pidama seal vaksalis siuti uuest kini minu av ja kirjutati minu nimi ja isa nimi ülesse kus kubermangus ja kust kreisist ja vallast ja külast siis sõitsime warssawi ja saime warsavi lina vaksali 14 januaril seal anti süa meile ja paberosa sai iga ühe volna inimese käest seal arvati meid ospidali sele ospidali nimi oli teine gorguski seal olin seitse päeva seal siudi iga päev minu ava kini aga kadgise koha peale ei pantud mitagi rohtu kui ümper mäsitüt kaks nätalat pedi samati kui ümberini mäsiti seald arvati meid seie võitebski lina osbitali sin olen juba kaks nätalad eland ja kolmas nätal on juba kas nüid agab iuba minu käsi terveks sama ja agan tagasi minema sina sõia lini peale ei tea kuita nüid lugu läheb jäle seal kas surma või san avatud teist ige sab süa antagse sin omiku üks kolme kopikane sai ja krub teed lõunal sab subi üks singine kulbitäis ja teine kulbitäis putru ja tük leiba kela kolme aial sab jäle üks krub teed ja kolmekobikane sai õhta sab subi ja putru samate kui lõuna aialgi ja krub teed taga peale seda moti on mino elu päevat olnut seia mani ei tea mis es pol on tulemas.

Julius Eintrei

Minu vanaisa Julius Eintrei elulugu

Julius Eintrei sündis 4. detsembril 1882. aastal Harjumaal Kõnnu vallas Kasispea külas seitsme hektari suuruses Allika talus. Pere viiest lapsest oli ta vanim. Koolihariduse sai ta Loksa külakoolis. Kuni kroonusse minekuni 1904. aasta sügisel tegi ta isakodus ja naabrite juures talutöid. Kroonust vabanemise järel abiellus ta 1911. aastal Magdaleena Esloniga Kasispea külast Leeotsa talust. I maailmasõja puhkedes võeti Julius Eintrei sõjaväkke. Rindel sai ta haavata, paranes ja saadeti uuesti lahinguväljale, kus haigestus 1916. aasta talvel ja saadeti invaliidina koju. Suri 26. mail 1916 ja on maetud Loksa Püha Maria koguduse kalmistule.

Sulev Mäeväli

Tallinna Linnamuuseumi
teadusdirektor